

Nro. 49.

A' FELS. CSASZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Adólt Bétsből Pénteken Junius 18-ik napján 1813-dik
esztendőben.

B é t s.

A' közelebb múlt kedden, úgymint e' folyó Sz.
Iván havának 15-ik napján, dél után 2 és 3 óra
közt sűrű fekete fellegek borítván bé ezen város
és vidék felett az ég kárpitját, oly nagy és
rettentő villámlásokat és mennydörgéseket szültek,
a' millyenek a' leg hevesebb nyár közepébe is
béillenének. Ezeket oly nagy, sűrű, és négy
szegletű jégeszővel elegyes eső követte, hogy
mind a' belső, mind a' külső városoknak úttzá-
it térdig érő víz borította bé, és mivel hirtelen
történt, sok földszínen lévő szobákba és boltok-
ba befolyván, sok kárt okozott. Azt vélik, hogy
felhőszakadás volt, a' millyent ez idén más or-
szágokban is, nevezetesen Würtembergiában ta-

B b b

pasztaltak. Azon naptól fogva hol dél előtt, hol délután minden nap esik az eső. — Könnyen lehet képzelni, hogy ez az ártalmas esőzés sok kárt tett a' mezőkben, és a' szőlőhegyeken.

Német Ország.

A' Drézdai közönséges levelek szerint *Napoleon* Császár a' múlt Majus 31-ik napján ment bé *Boroszlóba*, a' Prussziai Sziléziának fő városába; az egyesült ármádia mind hátrább hátrább vonnya magát, 's úgy tettik, mintha annak egy része *Schweidnitz* alatt telepedne meg. — *Jauer* városát a' Fr. hadi seregek elfoglalták. *Boroszlóban* már egynéhányszor Orosz posták mentek. Majus 29-ikén az Orosz Császár Adjutánja Gróf *Schuwalow* is oda ment, a' kivel hosszasan beszélgetett a' *Napoleon* Császár fő lovász mestere a' *Vicenzai* Hertzeg (*Marsai Caulincourt*).

A' *Stuttgardí* és *Lipsiai* levelek azt tartják, hogy Majus 31-ik napján a' *Frantzia* Ármádának avantgardája *Boroszlóba* bémarsirozván, az egyesült Orosz és Prusszus hadi seregek a' *Glatzi* és *Neisei* várak alá mentek, 's ott telepedtek le. Majus 22-ik napjától fogva több Orosz posták, 's azon hólnap 27-ik napjától fogva csak nem minden nap egy két Orosz posta, vagy inkább Kurir ment a' *Napoleon* Császár fő hadi szállítására.

A' *Fr. Ármádának* a' *Prussziai Sziléziába* való bémarsirozásának alkalmatosságával, minden prédálás, avagy más törvénytelen tselekedet halálos büntetés alatt meg tiltatott. — A' *Prusszus* General Lajtinant *Bülow*, és a' *Bellunoi* 's *Reggioi* hertzegek (*Victor* és *Quadinot* Marsalok)

vezérlések alatt lévő Frantzia hadi seregek *Treuenbrietzen*, és *Hoyerswerda* mellett keményen verkedtek egymással. A Glogaui erős vár Sziléziában az ostrom alól felszabadítatott.

Barajtból azt írják, hogy Gróf *Gottorp* (a Svécziái Ex - Király IV. *Gustav Adolf*) e folyó Mindszent havának 6-ik napján Coburgba érkezvén egynéhány pillantat múlva *Hildburghausenen* által tovább folytatta az útját. — Úgy hallatik, hogy Gerában a Prusszus huszároknak kezekbe esvén másfél napig letartóztatták. Weimaron keresztül igyekezett utazni, de mivel értésére esett, hogy ottan és annak környékén imittamott sok katonaság van, *Saalfeld*, *Coburg*, és *Hildburghausen* felé vette az útját.

A Svécziái korona hertzeg *Károly János* (vólt Fr. Marsal *Bernadotte*), a múlt Majus 18-ik napján, esteli 7 órakor érkezett meg a Svécziái Pomerániának fő városába *Stralsundba*, s méltóságához illendő tisztelettel fogadtatott az oda való polgári előjáróktól és lakosoktól. A következő napon az ott talált Cumberlandi hertzeget *Ernest Augustot*, az Angliai Királynak 5-ik születő fiát, a vele vólt Svécziái Generálisoknak, és fő tiszteknek társaságában meg látogatta. — Majus 20-ik napján, az oda érkezett 5 batallionból álló Svécziái katonaságot is megszemlélte, a kik a következő napon Hamburg felé marsiroztak, és több is fogja őket követni. Mind öszve számlálván, 24000 emberre megyen a Svécziái Pomerániában és a *Nieklenburgi* hertzogségben lévő Svécziái katonaságnak a száma.

Hamburg városának jelenvaló sorsáról a Boitzenburgi 31-ik Majusi tudósítások után kö-

vetkezendőképén ír a' Berlini Correspondens: Hamburg városának, maga szabadságának, és ősi jussainak fenntartásáért való törekedései oly dicsőségeseek, hogy azok e' világ történeteinek históriájában örökké fel fognak maradni. Mindazáltal a' környülállások, és a' politika öszve köttetések azt hozták magokkal, hogy Orosz Generál *Tettenborn* Majus 30-ik napját követett éjjel, reggeli három órakor, a' vezérlése alatt volt Orosz, és Prusszus katonasággal együtt Hamburgból kiköltözvén Boitzenburgba marsírozott, melly Meklenburg - Schwerini város hét mértföldre fekszik Hamburg városától.

A' Generál *Tettenborn* corpusának onnan lett kimenetele után, a' mint néhány újság levelek írják, Dánus hadi seregek marsíroztak be Hamburgba, a' kik a' lakosoknak vagyonaikat illendő tekintetben tartják, azt kívánván Dánia Országok politikája és haszna a' kereskedésre nézve, hogy azon népes és kereskedő város tovább is épségben, és tsendességben maradjon. Ezen történeteknek kimenetelét a' jövőendő idő fogja meg mutatni.

Frantzia Birodalom.

A' múlt Majus 30-ik napján következő értelmű levelet küldött a' Frantzia regens Császárné és Királyné azon Birodalombéli Püspökökhöz: „*Püspök Uram!* Luzatziában, a' Würseni veresedésben fegyverrel nyert győzelem, mellyben az én leg kedvesebb férjem a' Császár, a' maga hadi seregeit maga személyesen kommandírozta, az Orosz Császár és Prusszus Király vezérlések alatt volt egyesült ármádát, melly sok sántzokkal volt körül véve, meg verte, és az a' szeren-

ise, mellyel a' maga frigyes társát, a' Szakszoniai Királyt a' maga rezidentziájába vissza vitte, és egész Országát meg szabadította; azok a' háladó könyörgések, mellyeket egész Német Ország a' seregek Istenének adott segedelméért, eleibe visznek, szolgáltatott nekem ezen levél írásra alkalmatosságot, hogy ennek vétele után, azokkal egyetemben, a' kiknek arra jussok van, a' mi népeinket a' templomokba gyűjtsék öszve, hogy annak az Istennek imádkozzanak, a' ki ezen győzedelmet minékünk adta. — Mivel ennek az írásnak egyéb tételje nints, arra kérjük az Istent, hogy Püspök Uramat a' maga szent védelmébe vegye. *Költ a' mi Csász. palotánkban St. Cloudban, Majus 30 ik napján, 1813 eszt.*

Frantzia Országának minden osztályaiban öszvegyűltek a' betsülletből való gárdisták. A' múlt Majus 26-ik napján indultak el az Alsó-Rénusi osztályban lévő 67 gárdisták Strasburgból öszvegyűléseknek rendelt helyére Metzbe. Az osztály Prefectusának az elmarsirozott betsülletből való gárdistákhoz mondott bútsúzó hirdetményében a' többi közt így szóllott; „Ditsósséggel felékesített Alsatziabélieknek fiaik, a' midőn a' Zabernei szoros útnak tetejére fel fogtok érkezni, forrúljatok meg szép hazátoknak utolsó megköszöntésére, tekintetek azon 600 közönségekre, a' mellyekből sok ezer Alsátziai vitézek, Generálisok, és a' mostani leg első vezér (*Berthier Sándor*) származtak, köszöntsétek meg tisztelettel, s esküdjetek meg egymásnak, hogy nem más-ként fogjátok azt meg nézni, mint az érdem legiónak vállaitokon való pántlikájával, és mellyeiken való ékességekkel felékesítve.

Mostanában olly mesterséges szekeret csináltak Párisban, mellyen a' jó kenyérsütők a' szekérnek halkabb vagy sebesebb menetele alatt is tésztát gyúrhatnak, 's kenyeret süthetnek. Tettek is már avval próbát, és jó kenyeret sütöttek. Az illy kenyérsütő szekérnek sok hasznát lehet a' háborúban venni.

Hadi Történetek.

A' múlt posta napon költ 48-ik Kurirnak 673-ik lapján félbe maradt hadi tudósításnak folytatása.

Az alatt a' Moskwai hertzeg az ellenséget Klixből kiverte, a' Sprécn által ment, és mindent, a' kit elő utól talált, Preilitz faluig űzte; 10 órakor azt a' falut is elfoglalta; mivel mind azáltal az ellenség tartalék seregei a' fő hadi szállásnak védelmezésére előre nyomultak, a' Moskwai hertzeg is hátrább nyomatott, 's Preilitzet elvesztette. A' Dalmátziai Hertzeg (Mar-sal Soult) délután egy órakor előre nyomult, a' midőn az ellenség által látván azt az egész veszedelemet, melly a' tsatahelynek megváltoztatásából reá következendő vala, azt is előre ellátta, hogy a' Moskwai hertzeggel való verekedésnek folytatása volna a' mi előre való nyomulásunknak megakadályoztatására egyetlen egy eszköz, magát a' Dalmátziai hertzegnek ellenébe szegezni igyekezett, és éppen akkor tettett ki a' verekedésnek következése.

Arra való nézve a' Császár a' testőrző sereggel, a' Generál Latour Maubourg (olv. *Latur-Moburg*) négy osztály seregével, és sok ágyúval az ellenség positiójának, vagy állásának jobb szárnya felé ment, a' melly az Orosz ármádának

centruma, az az, dereka volt. A' *Morand* osztály serege, és a' *Würtembergi* osztály serege, azt a' tetőt, a' mellyre az ellenség támaszkodott vala, el foglalták. — Generál *Davaux* (olvasd *Davu*) egy batteriát, az az, olly helyet készített, a' mellyre ágyúit kiszegeztette, és azokra tüzeltetett, a' kik azokat vissza venni igyekeztek. *Dulauloy* és *Drouot* (olvasd *Dulolo* és *Druot*) 60 tartalék ágyúkkal előre nyomultak. — Végre a' *Trevisoi* hertzeg (*Marsal Mortier*) a' *Dumotier* és *Barrois* (olvasd *Dümotie* és *Barrois*) osztály seregeivel a' *Kleinbaschwitz* kortsma felé ment, és a' *Bautzenbe* vivő *Würscheni* útat elvágta. Hogy ezen újabb megtámadásnak ellene állhasson az ellenség, kéntelen volt a' maga jobb szárnyát meg gyengíteni, mellyet a' *Moskwai* hertzeg maga hasznára fordítván előre nyomult, *Preisigot* elfoglalta, és az ellenséges armádának szárnyát megkerülvén *Würschen* eleibe marsirozott.

Dél után három órakor, a' midőn még bizonytalanságban volt az ütközet kimeneteléről az armáda, és a' midőn három óráni lineában rettenő ágyúdurrogás hallatott volna, a' Császár kijelentette, hogy a' *Fr.* armáda győzedelmet vett. Látván az ellenség, hogy jobb szárnyát megkerülték, hátrább kezdte magát húzni, 's azután futásnak vette magát. Esteli hét órakor a' *Moskwai* hertzeg és Generál *Lauriston* *Würschenbe* mentek. E' meg lévén, parantsolatot vett a' *Raguzai* hertzeg (*Marsal Marmont*), hogy induljon el, és marsirozzon annak az útnak ellenébe, a' mellyen a' testőrző sereg ment, és foglallyon el minden sántzal körül vett falut és

redutokat, az az, apró négy szegletű sántzokat, a' mellyeket az ellenség oda hagyott, onnan Hochkirchen felé marsirozott, 's annál fogva az ellenségnek egész bal szárnyát megkerülte, melly miatt ez nagy zürzavarba esett. A' Tarenti hertzeg is (Marsal Macdonald) keményen üzte az ellenségnek ezt a' bal szárnyát; és sok kárt okozott néki. — A' Császár a' Kleibaschwitzi vendégfogadóba hált a' maga testőrző seregei közt. E' szerént a' maga minden fekvéséből kihajtatott ellenség, a' maga holtakkal és sebe-
sekkel béterített tsatamezejét, és egynéhány szerből álló foglyait hatalmunkba hagyta.

- Végezetét a' jövő posta napon.

Prussia Birodalom.

A' föld népének közönséges felkeléséről kiadott Kir. Rendeléseknek további folytatása.

49.) A' jeladásokat csak az all-kerületeknek Commendánsai parantsohattyák. Ezeknek kell arra gondot tartani, hogy a' jeladás pontjaira bizonyos, és nem félékeny emberek állíttassanak ki. Kötelesek lesznek arról számot adni, hogy haszontalan lármaadások ne tétetődjenek.

50.) Minden felkelő embernek hangos sípot kell magával hordani, hogy annál fogva a' setétben egymást megismerhessék, 's megérthessék.

51.) A' Kerületbéli Kommendánsok tsapatokra osztják fel a' felkelő föld népet; az all-kerületbéli Kommendánsok fogják azokat vezérelni.

52.) A' Spanyol Országi Gverillasoknak példájok szerént, minden tsapathoz próbált tartománybéli fegyveres emberek, vagy reguláris katonák fognak adatiadni.

53.) Az ily tsapatok, még akkor is, midőn a' szükség nem kényszeríti, mind éjjel, mind nappal gyakran kimennek portázni hat, hét mért-földre.

54.) Senki se fog arra készíttetni: arra való nézve minden felkelő seregbéli embernek három napra való eleséget készen kell othon tartani. Az uraságok is kötelesek az ő felkelő szolgálknak eleségekről gondot viselni. — A' szegényeknek és urak nélkül valóknak eleségekről a' kerületbéli Kommendánsok tartoznak gondoskodni.

55.) Az ily felkelő embereket mingyárt szoktatni kell a' portázásban, mellyek két napnál tovább ne tartsanak, mellyek a' katonai fenytéket és a' föld esmérését tökéletesítik, 's azok által a' polgári katonaság vígyázói meg erősítetnek, a' kik most a' tartománybéli őrizőkhöz tartoznak.

56.) Hogyha az éjeli portázásokban az ellenség közzül valaki elfogattatik, a' ki a' portázókat elárúlhatná, azokat jól ki kell tudakozni, és arra vígyázni, hogy azoktól el ne árúttassanak.

57.) Az olly fogságra esett embert, a' ki erőszakosan elszökni akar, mingyárt meg kell ölni; az olly marodőrökkel, az az, tsapongó katonákkal, a' kik a' prédáláson találtnak, hasonlóképen kell bánni.

58.) A' nyert fegyverek, munitiók, az az, hadi eszközök, és proviantok, vagy eleségek a' közönséghez tartoznak, a' nyert pénz és egyébek azoké lesznek, a' kik azokat elnyerik.

*Az Ordonnantzoknak, az az, a' Kompani-
áknak alkotásokról.*

59.) Az Ordonántzok, posták, kémek áll-
tattassanak fel, hogy azok által mindenről tu-
dósítást lehessen venni.

60.) A' gyalog posták közzül minden nap,
minden mériföldre egy postát kell elküldeni. Az
asszoyok és 12 — 15 esztendőös gyermekek is al-
kalmatosok e' dologra.

61.) A' közelgető veszedelemben minden ke-
reszt útakon, hegyeken, és dombokon kémeket
kell kiállítani, és szorosán felvenni, kiki menyi
idő alatt végezheti el a' maga útját, vagy men-
nyi idő alatt viheti el a' parantsolatot.

62.) A' pajkos és rest postákat meg kell tsap-
ni, még keményebb büntetésre méltók a' hazuz
posták, a' kik vagy mást eltsábítai, vagy magokat
szükségeseknek tenni igyekeznek.

63.) Ennek az ordonnantzbeli alkotmánynak
directorai, vagy igazgatói a' helybeli előjárók,
a' birtokosok, a' papok, a' posta tisztiek, osko-
labéli tanítók s. a. t. lesznek, a' kik az ő alatt-
valóikat megvizsgálni és serkengetni tartoznak.

64.) Az ilyl kémlelés nem útalatra méltó do-
log, sőt az ellenség ellen kötelesség, és igen
fontos; arra való nézve mindenütt serkengetni
kell azt. E' nélkül semmi próbatétel nem lehet
szerentsés; egyedül a' spionság vétek és gyalá-
zatos.

65.) Megeshetik, hogy az ostromlás alá re-
kesztetett erősségnek egy vagy más kerületjében
a' lakosok magok honnyaikat egy ideig elhagyoi
kényszerítettetnek, és olly állapotba helyeztető-
dik, mellyben az ellenség ott meg nem maradhat.

is nem élhet: ilyenkor minden meggondolhatja, hogy egy elrontott falu sints, mellynek felépítése annyi költségbe kerülne, mint az ellenségnek kvártélyozása, és sattizolása.

66.) Ahozképest az erősség környékén lévő kerületben lakó felkelő földnépek, feleségeikkel, gyermekeikkel, a' vénekkal, és leg jobb vagyonaikkal kötelesek lesznek magokat a' honnyaikból való kiköltözésre mindenkor készen tartani. Azokat az ösvényeket és utakat, a' mellyeken kifutni elvégzettek, különkülönbféle intézésekre nézve, a' mellyeken tudniillik az ellenség feléjük nyomulhatna, előre meg kell határozni.

67.) Az egész Ország előjáróinak szívekre kell terjeszteni, hogy az illy honnyaikból kiűzetett lakosoknak szállásokról és javaikról gondot viseljenek.

68.) Menedékhelyeknek hátrább fekvő nagy városokat, szigeteket, nagy erdőkben lévő magános helyeket, mocsáros helyekkel körülvéetett környékeket kell választani.

69. A' veszedelemben forgó Kerületnek Kommandánsai, a' leg közelebb lévő corpusnak, vagy erősségeknek Kommandánsaival mindenkor levelezzenek, a' kik olly idején mint lehet, tudósítsák őket, mikor kellessen a' felkelő földnépeknek kiindulni, és erre világosan köteleztetnek. —
Végezetét a' jövő posta napon.

Török Birodalom.

Jól emlékezhetnek a' Magy. Kurirnak érdekes olvasói, hogy a' *Wechabiták* Arabiának nevezetes lakosi, és a' Muzulmannok, az az, a' Mahomet Próféta fővelői közt, néhány esztendővel ennekelőtte háború támadván, hol ezeknek, hol amazoknak szolgált a' változó hadi szerentse. Az elsőbcek sok követőket kapván,

Ásiának nagy részét meghódították, *Mahomet* Próféta születésének és temetésének helyét *Mek-kát* és *Medinát* elfoglalták, és azokat a' buzgó Muzulmanokat, a' kik azon szentséges helyek-re nagy számmal az *Abrahám* kápolnájának, az úgy nevezett *Kabának* meglátogatására esztendőnként oda utazni szoktak, onnan ki zárták s. a. t.

Végtére a' N. Kajrói helytartó *Basa*, a' maga fia vezérlése alatt számos hadi népet külvén ellenek, a' *Wechabitákon* győzedelmezt, a' nevezett szent városokat töllök visszavette, és a' *Fényes Portához* tartozó *Asiai* tartományokból őket kiűzte, és mind bellyeb bellyebb szorította *Arabiába*. — *Mekka* városának és a' *Kabának* külsait, a' mint a' *Konstántzinápolyi* 11-ik *Majusi* tudósítások tartják, a' N. Kajrói *Basának* ifjabb *fija Ismail Bey* *Konstántzinápolyba* megvitte, a' kit a' *Zultán* maga eleibe audientziára bocsátván, egy igen betses kardal és nyusztos mentével ajándékozott meg. Ez az *Ismail Bey* a' múlt *Majus* 2-ik napján azon nagy pompával vitte bé *Konstántzinápolyba* *Mekka* városának és a' *Kabának* külsait, a' millyennel *Medinának* külsai oda bévitettek. A' *Kiaya Bey*, az az a' *Reis-Efiendi* (a' külső dolgokra ügyelő török minister) belsei titoknokja a' *Kabának* külsait egy fedeles ezüst medentzébe felemelt kézzel vitte az egész pompás bémenetel alatt. Ennek a' dolgnak emlékezetére hét napon egymás után a' város bástyáin, és a' *Kapudan Basa* hajóján durrogtak az ágyúk. — Egy *Wechabitáknak* nevezetes követőjét a' *Dzubeidei Scheichet*, a' ki egy időtől fogva sok karavanusokat, az az *Mek-kába* bújosott muzulmannokat oda való újokban megakadályoztatott, 's annál fogva mind a' népnek mind az uralkodó *Zultánnak* haragját maga ellen felgerjesztette, lántzon vivén *Ismail Bey*, a' Cászár megölette.

A' tegnapi nevezetes innep miatt egész árkussal nem szolgálhattunk.

D. D. S.